

Iránymutató az, ahogy az anyanyelvi nevelés megújítása kapcsán írt összegző tanulmányban jellemzi az oktatásbeli nyelvi tudatosítás szakaszát, megfontolásra készítve a mai (anyanyelv)oktatással foglalkozó szakembereket is: „A tudatosítás ugyanis nem tekinthető egyszerűen nyelvtanoktatási feladatnak, mégpedig nem azért, mert a mai iskolai gyakorlatban nem nagyon kényesek az oktatott grammatika tudományos értéke tekintetében, hanem mert a grammatika önmagában sohasem tudta és tudja ellátni a tudatosítás feladatát. Ha viszont a nyelv metalingvisztikai közlési funkcióját tudatosítjuk a tanulóknban, ez magába foglalja a nyelvi teljesítmény értékelését és az önértékelést is” (SZÉPE GYÖRGY – TEMESI MIHÁLY, Zárótanulmány az OTTKT 6. sz. főirány 2.1.1.1. „Nyelvi kommunikációs nevelés: Az anyanyelvi nevelés fejlesztése” című témáról. Kézirat, Pécs, 1980. 27).

13. Összegzés. Temesi Mihály egy nehéz, politikailag is igen változatos időszakban oktatott-nevelt, alkotott és állt ki mindenkor a tudományosság mellett. Az, hogy mindvégig megmaradhatott vezető állásban, szakmai rátermettségének és humánus emberi magatartásának köszönhető.

Az akkori rendszer is elismerte szaktudását: 1955. január 8-án főiskolai tanári munkája elismeréséül a Munka Érdemérem kormánykitüntetés; 1963-ban a pedagógusnap alkalmával az általános iskolai tanárképzésben teljesített munkája elismeréséül az Oktatásügy Kiváló Dolgozója minisztériumi elismerést; 1973 októberében az általános iskolai tanárképzésben végzett negyedszázados tevékenységéért a Munka Érdemrend ezüst fokozatát, majd 1980-ban a pedagógusnap alkalmával a Munka Érdemrend arany fokozata kormánykitüntetés kapt.

Temesi Mihály a Pécsi Tudományegyetem egyik legidősebb és legtekintélyesebb oktatója volt, aki életének több mint öt évtizedén keresztül állt kapcsolatban a pécsi felsőoktatással – sőt ezen idő túlnyomó részében eredményes oktatói és kutatói tevékenységet fejtett ki. Érdemei közé tartozik, hogy főiskolai elfoglaltságai mellett folyamatosan képezte magát, lépést tartva a korabeli magyar és nemzetközi nyelvtudomány haladásával. Így vált képessé arra a v i d é k i n y e l v t a n t a n á r, hogy a pécsi magyar nyelvi tanszéket bekapcsolhassa az országos nyelvészet vérkeringésébe. Az 1923-ban megkezdett magyar szakos bölcsészképzés folyamatosságának képviselője volt; metaforával élve: híd két egyetem között. Az új nyelvtudományi irányzatokra és módszerekre való rendkívüli érzékenysége szinte hagyományt teremtett, amelyet a későbbi pécsi egyetemi Magyar Nyelvészeti Tanszék mind a mai napig folytat.

MOLNÁR MÁRIA
Pécsi Tudományegyetem

Antal László a szófajok kontinuumáról

Az alábbiakban a huszonegy éve elhunyt Antal László (1930–1993) egy érdekes megfigyelésére emlékezem. ANTAL az amerikai deskriptív, disztribucionalista nyelvészek elemző módszereinek bevetésével, az igék, igenevek és deverbális főnevek közötti kontinuum felismerésével kísértetiesen hasonló eredményre jutott, mint az amerikai JOHN ROBERT (HAJ) ROSS, aki már a transzformációs nyelvészet mesterének számít. Antal munkásságát újabban méltatta KENESEI ISTVÁN (2006) meg BOTTYÁN GERGELY (2011), s a 20. század

második fele magyar nyelvészetét személyes visszaemlékezésekkel bemutató kötetben a négy legtöbbet emlegetett mester közé került, akinek elsősorban „csontvárys valószínűtlenséggel suhanó” előadásai kaptak emléket (KONTRA–BAKRÓ–NAGY szerk. 2009; a frappáns jellemzés SZENDE TAMÁS visszaemlékezéséből való: 184). Az általa szerkesztett, ELTE egyetemi jegyzetként kiadott Modern nyelvészeti szöveggyűjtemény (6 kötet, 1981–1986) a világon egyedülálló módon a 20. század szinte valamennyi jelentős nyelvészeti irányzatáról átfogó képet adó, monumentális fordításgyűjtemény. Az összesen 11 kötet annak idején pár száz példányban jelent meg.

A szófajok a nyelvészetben diszkrét kategóriáknak számítottak, ám az 1970-es években ROSS és ANTAL elemzései révén, a „főnévség” és „igeség” fogalmának bevezetésével a szófajok közötti kontinuum, átjárhatóság vált világossá. Analógia, hogy a szótagstruktúrában elfoglalt egészen különböző szerepük, pozíciójuk, értékeik miatt külön kezelt magánhangzók és mássalhangzók közötti határt egybemosó Jespersen-féle hangzóssági skála az 1970-es évek elejétől bukkant fel sorozatosan a kor vezető fonológusainál, s e tünevény újbóli felfedezői az úgynevezett természetes generatív fonológia képviselői (THEO VENNEMANN, JOAN B. HOOPER) voltak (DURAND–SIPTÁR 1997). OTTO JESPERSEN dán nyelvész találmánya tehát a 19. század végén az a hangzóssági (vagy zengősségi) skála, amelynek egyik végén a legtipikusabb magánhangzók, másik végén a legtipikusabb mássalhangzók állnak. Hasonló módon nincs éles határ a képzők és inflexiók toldalékok (úgynevezett jelek és ragok), a tulajdonnevek és köznevek között, végső soron pedig a szófajok besorolását is lehet fokozati kérdésként kezelni. A korabeli zenéből analógia a nem temperált hangrendszerekkel való kísérletezés, ugyancsak az 1970-es évektől kezdődően némi új lendületet véve, felhasználva távoli zenék anyagát is.

Az 1970-es évektől ELEANOR ROSCH által kezdeményezett prototípus-szemantika a nyelvészetben a kognitív nyelvtan alapjául szolgált (TAYLOR 1995; KICSÍ 2007: 11–18), s a kognitív nyelvészet egy korai alapvetésében a „fuzziness” (bolyhosság, életlenség) és „gradience” (lépcsőzetesség) legjobb példájának a grammatikában J. R. ROSS szófaj-hierarchiája, főnévségi kritériumai (TAYLOR 1995: 188–190), a fonológiában a hangzóssági skála számított (TAYLOR 1995: 230–234). A grammatikai kategóriák fokozatosságát, lépcsőzetességét annak idején DWIGHT BOLINGER hangsúlyozta, megalkotva a *gradience* szót (1961). A magyar morfológia leírásakor újabban is a toldalékrendszerezésnél bináris oppozíciókat használnak, a ragozás és a szóképzés kontinuumát élénken hangsúlyozva (KENESEI 2000; KIEFER szerk. 2000. további tanulmányai), ám a szófajok kontinuum, hierarchiája Antal úttörő cikkei óta kevés figyelmet kapott. A magyar nyelvészeti hagyományban a képző, a jel és a rag fokozatot képviselnek, s a jel az, amely szófajváltást nem okoz, sőt egyenesen szófajkötő szerepe van.

A szófajokat, szóosztályokat a deskriptív nyelvészetben közös morfológiai és szintaktikai tulajdonságaik alapján disztribúciós elemzéssel igyekeztek felállítani, ráadásul úgy, hogy az osztály minél homogénebb legyen. Az elemző módszerek finomodásával, az elemzések értékelésével nyilvánvaló vált, hogy a szófajokon belül nyerhető alosztályoknak nagy lehet a jelentősége (HOLODOVICS 1960/1983). A generatív nyelvészet térhódításával, az 1960-as évektől a szók transzformációs tulajdonságait, hajlamait is figyelembe vették a szófaji csoportosításnál. A szófajelméletben élenjáró PAUL SCHACHTER egykori észrevétele szerint (idézte utóbb HAGÉGE 1976: 93; ANTAL 1979a: 212) az 1960-as évek második felének legjelentősebb amerikai generatív nyelvészeinek meglehetősen ellent-

mondó nézetei voltak bizonyos alapvető kérdésekben, s erre kirívó példának mutatkoztak a mélyszerkezetben megjelenő szófajok. GEORGE LAKOFF szerint a melléznevek a mély struktúrában igék, JOHN ROBERT ROSS szerint a melléznevek a mélyszerkezetben főnévi csoportok (nominális szintagmák), EMMON BACH szerint a főnevek a mély struktúrában főnévi csoportok. Mindenesetre a transzformációs elemzések iskolapéldái sem voltak kelően igényesek se a hagyományos nyelvéírás, se a disztribúciós elemzés szempontjából.

J. R. (HAJ) ROSS később az úgynevezett generatív szemantika keretében egy nem-diszkrét, „fuzzy” nyelvtant kimunkálva, az 1970-es évek elejétől arra igyekezett rámutatni, hogy bizonyos grammatikai kategóriák nem éles határok mentén, hanem egy bizonyos kontinuum valamely pontján helyezkednek el, s e jelenséget *squish*-nek nevezte el, fő illusztrációnak pedig a főnévség fogalmának elemzését választotta. Ezekkel a transzformációs elemzésekkel végső soron A. A. HOLODOVICSnak még a disztribúciós elemzések korában megfogalmazott, szófajokon belüli, esetenként rajtuk átívelő alosztályok elkülönítését megkísérítő programját (1960/1983) valósította meg. ROSS az akkortájt elszaporodó transzformációk kivételesen alapos és részletes igénybevételével kétféle implikációs hierarchiát állított fel: egyet a főnevek és igék között (1972, 1973), később egy következőt a főnevek alosztályain belül (1981).

Az 1960-as évektől a generatív nyelvészetben transzformációkként számon tartott jelenségeket az újabb irányzatok (kognitív nyelvészet, s különösen konstrukciós nyelvészet) gyakran konstrukciókként fogalmazzák át. Utóbb a végtelenségig hajszolt transzformációs elemzésektől valamelyest megcsömörölve, „a trafózásba belefásulva” éppen ROSS volt az, aki a nagy amerikai nyelvészek által forgalomba hozott transzformációknak nem kevesebb, mint 121 fajtáját sorolta fel, több típusba osztva (2010b). Az 1970-es évektől ROSS által kezdeményezett „fuzzy nyelvtan” az ugyanakkor a pszichológus ELEANOR ROSCH által előterjesztett prototípus-szemantikához hasonló elképzelés. A ROSS által az ekkor forgalomba hozott elemző eszközök kivételesen igényes felhasználásával kezdeményezett fokozatok, hierarchiák a prototípus-szemantikából kiinduló kognitív nyelvészetben váltak különösen fontossá, ám ezen paradigma kimunkálásában maga ROSS már nem vett részt.

ROSS (1972, 1973, utóbbi cikke újra megjelent: 2004) egy kontinuumot állított fel, amelynek neve *nouniness squish* (főnévszerűségi kontinuum), és ezen belül többé-kevésbé főnévszerűnek vagy főnevesnek („nouny”) minősíthető szóosztályokat elemzett.

Szerinte meghatározott sorrendben állnak a szófajok a főnév és ige között: ige – melléknévi igenév – melléknév – főnév (1972: 316, 2004: 351). A szófajok egy egyenlőszárú háromszögön ábrázolható cirkuláris rendszert alkotnak. A háromszög csúcsain a V (ige), A (melléknév) és N (főnév) szimbólumok állnak, s a cirkularitásnak meghatározott sorrendje van: $V > A > N$, $A > N > V$, $N > V > A$ (1972: 316), ami nyilvánvalóan a szófajváltó konverzió (zéró deriváció, morfológiai jelöltség nélküli szófajváltás) során érhető tetten legkönnyebben. Hozzá lehet tenni, hogy diakrón elemzésekkel rotáció érvényesülését lehet így kimutatni. ROSS annak idején a főnévi csoportok transzformációk révén felállított hierarchiájával arra hívta fel a figyelmet – a korabeli generatív feltételezésekkel szemben –, hogy a szintaktikai szabályok érzékenyek a frázisjelölők jelentésére.

ROSS egy másik cikkében olyan egyszerű angol főnevek, mint *toe* ’lábuji’, *breath* ’lélegzet’, *way* ’út’ és *time* ’idő’ viselkedésének példájával mutatott rá, hogy a tipikus, rendes, normális főnevek grammatikai folyamatoknak széles skáláján mennek át, míg a kevésbé főnévszerű főnevek nem mutatják mindazokat a tulajdonságokat, amelyek a főnevekre

általában jellemzőek. Például a *to stub one's toe* 'megüti a lábujját', *to hold one's breath* 'visszatartja a lélegzetét', *to lose one's way* 'utat téveszt', *to take one's time* 'elveszi az idejét' kifejezések látszólag hasonló struktúrát mutatnak, ám a kifejezésekben a tárgyat jelölő szók a fenti sorrendben a legfőnévszerűbbtől (sőt tulajdonképpen legfőnevebbtől) a legkevésbé főnévszerűig (legkevésbé főnévig) tartanak. A transzformációs elemzés azt mutatta ki, hogy a *toe* főnévszerűbb („nounier”), mint a *breath*, amelyik főnévszerűbb, mint a *way*, amely még mindig főnévszerűbb, mint a *time* (1981).

ROSS idevágó munkássága a nyelvészet fő csapásirányaitól az 1970-es években nem állt ugyan messze, ám nézeteinek felelevenítésére csak ritkán tesznek kísérletet (például SADOCK 2006). További hasonlóság ROSS és ANTAL között, hogy érdeklődésük a szófajok kontinuumán a határozószók, a mondatrészek között a határozók irányába fordult (ROSS 1984, 2010a; ANTAL 1985).

SZENDE TAMÁS azt is említette, hogy a „misztikus strukturalizmust” képviselő ANTAL előadásain a *stanecli* szót választotta legegyszerűbb példának a névszóragozás bemutatására (KONTRA–BAKRÓ–NAGY szerk. 2009: 184). A *stanecli* szót denotációs tulajdonságainak köszönhető viselkedése emeli a jó főnevek közé, hiszen sok kifogás merülhet fel az ellen, hogy éppen a jó főnév mintapéldánya legyen: vegyes hangrendű jövevényszó, talán még mindig idegen szó, asszociációval azonnal előhívja a vele sok tulajdonságban egyező *stampedli* szót, erőteljes variánsa van (*stancikli*).

KENESEI ISTVÁN kritikusan értékelte ANTAL LÁSZLÓnak az infinitívusz (főnévi igenév) mondatbeli szerepére vonatkozó elképzeléseit (2006: 338–343; ANTALnál például 1961: 274–276, 1977: 122–124). Antal a *-ni* szuffixumot infinitívusznak nevezte, s nála már az *-ás/-és* képzővel ellátott forma számított főnévi igenévnek (1977: 123), s minden bizonnyal az ő elemzése is közelebb vitte ahhoz a minősítéshez, mely szerint az ige-*nevek* affixumai nem képzők, hanem ragok, így a *-ni* is rag, ami személyraggal tovább ragozható (KENESEI 2000: 127–128). Az *-ás/-és* azonban nem lett elfogadva az infinitívusz képzőjének, hanem mindössze elsősorban 'komplex esemény' jelentésű, igékből főnevek előállítására szolgáló, produktív képző maradt (LACZKÓ 2000a: 313–316). Érdekes módon már BOLINGER is megemlítette, hogy a tipikus angol főneveket az egyes és többes számban való használat jellemzi, míg az *-ing* szuffixumos infinitívuszok kevésbé jellegzetes főnevek (1961: 21).

Különösen jelentős ANTALnak egy későbbi, leíró mondatnani tanulmánya, amelynek összegezésekor megállapította, hogy „az igékből képzett különféle elemek (igenevek, illetve deverbális névszók) megőriznek valamit az igeségükből”, s az „igeség sorrendjét az erősebbektől a gyengébbek felé haladva” így állapította meg: verbum finitum (személyragos ige) – melléknévi igenév – határozói igenév – deverbális (igékből képzett) névszó (1979b: 72, 1985: 118). A deverbális névszók közül ANTAL az első helyre az *-ás/-és* képzőket tette, „amelyek valójában az igazi főnévi ige-*nevek*” (1985: 118; kissé enyhébb megfogalmazásban 1979b: 72). Mindenesetre ANTAL itt is alaposan átértékelte a toldalékok rendszerét. Korábbi, már szigorú disztribúciós elemzéssel elért nevezetes eredménye szerint a *-stul/-stül* nem esetrag, hanem határozószó-képző. (Ezt tudniillik az ő fellépéséig comitativusnak vagy sociativusnak címkézve ragként tartották számon.)

A melléznevek a főnevek és igék között helyezkednek el. A melléknévi és főnévi kettős szófajúság jellemez népeveket, színveket, egyes minőséget és állapotot jelölő szókat (*szegény, gazdag, öreg, fiatal, özvegy, árva, mostoha*). Az anyagnevek a főnevek és melléznevek között állnak, szófajaikon mintegy átívelve, talán legszerencsésebben

a nem megszámlálható jelölő főnevek közé sorolhatók. Szemantikai meghatározása szerint a tipikus anyagnév olyan tárgyat jelentő főnév, amely denotátumának legkisebb részét is úgy nevezzük, mint az egészet. A többi, rendes melléknévvvel szemben nem fokozhatók, melléknévként kerülnek a többes számot, főnévként előszeretettel jelölnek fajtát és adagot. A fémnevek poliszémia révén jelölhetnek pénzeket (*arany, ezüst*, de a *vas* is az *egy vasa* *sincs* kifejezésben), sportbeli helyezéseket (*arany, ezüst, bronz*, megvalósítva a fémnév és számnév harcát). Az *arany* szó külön hajlama pedig, hogy számnévvel is rivalizál, így az *első* sorszámnévvvel. Az *arany* szó további mellékjelentése 'ötven', pontosabban 'ötven év után ünnepelt', mégpedig az *aranylakodalom* 'a házasság 50. évfordulója', az *aranymise* 'a pappá szentelés 50. évfordulója', az *aranydiploma* 'az egyetemi diploma megszerzésének 50. évfordulója' szókbán. Az anyagnevek konverzióik során melléknévvé, köznévi főnévvé, sőt tovább nemesülve tulajdonnévi főnévvé válhatnak, s ez utóbbi folyamatnál azonban a kötőhangzó viselkedése esetenként rendellenes. Klasszikus példa: tárgyesetben az anyagnév *aranyat*, a tulajdonnév *Aranyt*, az anyagnév *rezet*, a tulajdonnév *Rézt*. Egy megszólításból és két felszólításból áll, s az *arany* szó háromféle használatát illusztrálja a következő mondat: *Aranyom, számold meg az aranyam és olvasd fel az Aranyom*. (Az *Arany* tulajdonnévként elsősorban, alapértelmezésben Arany Jánosra szokott vonatkozni, s még több mellékjelentéssel: 'Arany János valamely könyvének példánya', 'valamely személy kedvelt idézete Arany Jánostól' stb.).

Mivel a konverzió elhanyagolt téma volt a magyar nyelvészetben, újabb tárgyalásai szélsőséges módon, finomnak szánt elemzéssel a melléknévi igenevek melléknévi viselkedését is konverzióknak tulajdonítják, olyan példákra hivatkozva, mint *idegesítő*, *fárasztó*, *szórakoztató*, *bosszantó* stb. (KIEFER–LADÁNYI 2000: 137; LACZKÓ 2000a: 400, 2000b: 437). Még kevésbé szerencsés konverzióknak tekinteni a tranzitív igékből képzett határozói igenevek cselekvő és szenvedő jelentését, a passzív formát aktív igetöbblől vezetve le, mint az *X virágot letépve tört be a kertbe* és *X a kertbe törve a virágot letépve találta* pár esetében (teszi ezt LACZKÓ 2000b: 444–445). Végző soron a poliszemiát, különösen a szabályos poliszemiát mutató szókészletek részmeghatározásaként eltérő változatait is lehet konverzió eredményének tekinteni, s LACZKÓ TIBOR így tett az *-ás/-és* képzős, igékből képzett főnevek 'esemény' és 'eredmény' párokat mutató tagjaival, például a nyomdásziparból *szedés*, *nyomtatás* (LACZKÓ 2000a: 314). Mindenesetre az újabb magyar morfológiai vizsgálódásoknál az ige-névképzők ragoknak minősítése oda vezetett, hogy a melléknévi igeneveket is esetenként konverzió révén melléknévvé vált képződményeknek tekintették (KIEFER szerk. 2000).

ANTAL LÁSZLÓnak a szinkroniához mereven ragaszkodó, a diakroniának jöttányit sem engedő szellemiségétől szörnyű eltérés rávilágítani a *-ni* rag (egykor képző) eredetére, a tipológiai párhuzamok említésétől azonban aligha idegenkedne. A magyar nyelvészetben legalább száz éve időről időre előkerül, hogy a *-ni* szuffixum esetében az igei és névszói jelentés közös szemantikai tartalommal fejezhető ki. Nyelvünk szerkezetének megfelelően az igei és névszói szuffixumokat a nyelvtannak egészen más részén szokás tárgyalni – tehát revelációnak számíthat egy igei és egy névszói toldalék azonosságára, vagy legalábbis azonos eredetére rámutatni. A magyar *-ni* szuffixumnak két, látszólag össze nem függő előfordulásával számolhatunk: egyrészt az infinitívusz (főnévi igenév) képzője (tulajdonképpen itt is említhetnénk ragot, KENESEI 2000: 127), illetve másrészt a datívusz ragja, latívuszi irányrag, mégpedig az úgynevezett családi helyhatározóknál, azaz „családi allatívusz”.

Azt a felismerést, hogy ez a két rag ugyanarra az etimológiára vezethető vissza (bizonyos értelemben „azonos”) SZABÓ DEZSŐ saját eredményeként tartotta számon (SZABÓ 1904, vö. /1982. 1: 629). Nem okvetlen ezen felismerés élményének köszönhető, hogy SZABÓ DEZSŐ állítólag a vogul morfológiára vonatkozó céduláit még az Eötvös Kollégiumban elégette. A kétféle toldalék közös eredetét vallotta az 1930-as évektől MÉSZÖLY GEDEON is. Potenciális harmadik esetként felvetődött, hogy ugyanennek a formának változata a *-nyi* mértékhatóározói szuffixum. MÉSZÖLY GEDEON arra mutatott rá, hogy a *-nyi* mértéket kifejező melléknévképző és a családi helyhatározók között előforduló latívuszi *-ni* azonos eredetű (1956: 141–144), s ugyancsak azonos eredetű velük az infinitívusz *-ni* képzője (1956: 182–183). KÁLMÁN BÉLA mindezek kiegészítéséül a Heves megyei Ivád községből idézte a mozgást jelentő *elmegy* igével használt *kukaricaszárnnyi* ’kukoricaszárért’ adatot (1952). A történeti mondatban idevágó megállapításai szerint a főnévi igenév „eredetileg irányhatározó, árnyalati funkciói szerint vég- és célhatározó. A *-ni* végződés *-n* eleme névszóképző, az *-i* pedig határozórag. Az alapjelentés tehát a mozgást jelentő igék mellett érvényesül: *vadászni megyek*” (HADROVICS 1992: 363).

A nyelvi univerzálisok kutatóinak (STANLEY STAROSTA, MORAVCSIK EDITH) az 1970-es évekre tűnt fel, hogy a datívusz és az infinitívusz a világ nyelveiben milyen gyakran egybeesik (HAJDÚ 1973–1974: 49): magyar *-ni* (*Jánosni – aludni*), angol *to* (*I gave the book to John – I wanted to leave*), német *zu* (*zu Hause – zu tun*), héber *le* (*lexeder* ’szobába’ – *ledaber* ’beszélni’), szuahéli *ku-/kw-* (*kwangu* ’hozzám’, *kozimu* ’holtaknak’ – *kwenda* ’mennni’, *kuimba* ’énekelni’).

A szófajok először expliciten HOLODOVICS (1960/1983) által megfogalmazott alosztályainak jelentőségét jelzik a magyarban a családi helyhatározók, a *-né* és az *-ék* szuffixumok, amelyek elsősorban személynevekhez, továbbá személyt jelölő köznevekhez (különösen foglalkozás- és rokonságnevekhez) járulnak, áttörve a köznevek és tulajdonnevek határát. A *-né* képző jelentése ‘a név által jelölt személy felesége’, ez a feleségnév vagy asszonynévképző, s elsősorban foglalkozást jelentő köznevekhez (*bíróné, boltosné, mérnökné*, de például *sógorné, szomszédné* is) vagy személynevekhez (*Kissné, Kiss Lajosné*) járul. A *-né* és *-ék* szuffixumok érdekes tulajdonsága, hogy őrzik a bázis hangrendjét (*péknétől, Balogéknak*), s ugyanez jellemző az infinitívuszt jelölő *-ni* toldaléokra is (*mennie, maradnia*).

Hivatkozott irodalom

- ANTAL LÁSZLÓ 1961. Gondolatok a magyar ígéről. *Magyar Nyelv* 57: 273–279.
- ANTAL LÁSZLÓ 1977. *Egy új magyar nyelvtan felé*. Magvető Kiadó, Budapest.
- ANTAL LÁSZLÓ 1979a. Herbert Pilch: *Empirical Linguistics*. München: A. Francke 1976. [Ismeretetés.] *Nyelvtudományi Közlemények* 81: 211–215.
- ANTAL LÁSZLÓ 1979b. A szintaktikai viszonyok egy lehetséges hierarchiája. *Magyar Nyelv* 75: 69–72.
- ANTAL LÁSZLÓ 1985. *A hatodik mondatrészt*. Magvető Kiadó, Budapest.
- ANTAL LÁSZLÓ szerk. 1981–1986. *Modern nyelvelméleti szöveggyűjtemény* 1–6. Tankönyvkiadó, Budapest.
- BOLINGER, DWIGHT L. 1961. *Generality, Gradience and the All-or-None*. Mouton and Co., ‘s-Gravenhage.

- BOTTYÁN GERGELY 2011. Antal László és a mai magyar nyelvtudomány. In: HORVÁTH LÁSZLÓ et al. szerk., *Lustrum. Ménesi út 11–13. Solemnia aedificii a D. MCMXI inaugurati*. Typotex – Eötvös Collegium, Budapest. 643–647.
- DURAND, JACQUES – SIPTÁR PÉTER 1997. *Bevezetés a fonológiába*. Osiris Kiadó, Budapest.
- HADROVICS LÁSZLÓ 1992. *Magyar történeti jelentéstan. Rendszeres gyakorlati szókincsvizsgálat*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- HAGÈGE, CLAUDE 1976. *La Grammaire générative. Réflexions critiques*. Presses Universitaires de France, Paris.
- HAJDÚ PÉTER 1973–1974. Gerundium és translativus a déli-szamojédban. *Néprajz és Nyelvtudomány* 17–18: 49–53.
- HOLODOVICS, A. A. 1983. A szavak alosztályainak egy elmélete (1960). In: DEZSŐ LÁSZLÓ – JU. SZ. MASZLOV szerk., *Orosz és szovjet általános nyelvészet*. Tankönyvkiadó, Budapest. 294–309.
- KÁLMÁN BÉLA 1952. Adalék a -ni igenévképző eredetéhez. *Magyar Nyelv* 48: 118.
- KENESEI ISTVÁN 2000. Szavak, szófajok, toldalékok. In: KIEFER szerk. 2000: 75–136.
- KENESEI ISTVÁN 2006. Antal László igazgyöngyei és hamis ékszerei. In: KÁLMÁN LÁSZLÓ szerk., *KB 120. A titkos kötet. Nyelvészeti tanulmányok Bánréti Zoltán és Komlósy András tiszteletére*. MTA Nyelvtudományi Intézet, Tinta Kiadó, Budapest. 337–351.
- KICSI SÁNDOR ANDRÁS 2007. *Szószemantika*. Tinta Kiadó, Budapest.
- KIEFER FERENC szerk. 2000. *Strukturális magyar nyelvtan 3. Morfológia*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- KIEFER FERENC – LADÁNYI MÁRIA 2000. A szóképzés. In: KIEFER szerk. 2000: 137–164.
- KONTRA MIKLÓS – BAKRÓ-NAGY MARIANNE szerk. 2009. *A nyelvészetről – egyes szám, első személyben 2*. Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, Szeged.
- LACZKÓ TIBOR 2000a. Az ige argumentumszerkezetét megőrző főnévképzés. In: KIEFER szerk. 2000: 293–407.
- LACZKÓ TIBOR 2000b. A melléknévi és határozói igenévképzők. In: KIEFER szerk. 2000: 409–452.
- MÉSZÖLY GEDEON 1956. *Ómagyar szövegek nyelvtörténeti magyarázatokkal*. Tankönyvkiadó, Budapest.
- ROSS, JOHN ROBERT 1972. The category squish: Endstation Hauptwort. In: PAUL M. PERANTEAU et al. eds., *Papers from the Eighth Regional Meeting of the Chicago Linguistic Society*. Chicago Linguistic Society – University of Chicago, Chicago. 316–328.
- ROSS, JOHN ROBERT 1973. Nouniness. In: OSAMU FUJIMURA ed., *Three Dimensions of Linguistic Theory*. The Tokyo English Corporation, Tokyo. 137–258.
- ROSS, JOHN ROBERT 1981. *Nominal Decay*. Kézirat. Department of Linguistics, MIT.
- ROSS, JOHN ROBERT 1984. Inner islands. In: CLAUDIA BRUGMAN – MONICA MACAULAY eds., *Proceedings of the Tenth Annual Meeting of the Berkeley Linguistic Society*. Berkeley Linguistic Society – University of California, Berkeley. 258–265.
- ROSS, JOHN ROBERT 2004. Nouniness. In: BAS AARTS et al., eds., *Fuzzy Grammar. A Reader*. Oxford University Press, Oxford, 2004. 351–422.
- ROSS, JOHN ROBERT 2010a. *The Adverbiality – Advancement Seesaw*. Kézirat. Linguistics and Technical Communication, University of North Texas, Denton.
- ROSS, JOHN ROBERT 2010b. *Transformations – A Longer List*. Kézirat. Department of Linguistics and Technical Communication, University of North Texas, Denton.
- SADOCK, JERROLD M. 2006. *Getting Squishy*. Kézirat. Northern Illinois University.
- SZABÓ DEZSŐ 1904. A vogl szóképzés. *Nyelvtudományi Közlemények* 36: 55–74, 217–234, 417–457.
- SZABÓ DEZSŐ/1982. *Életeim 1–2*. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest.
- TAYLOR, JOHN R. 1995. *Linguistic Categorization. Prototypes in Linguistic Theory*. Clarendon, Oxford.